

Η γειτονιά της πόλης

(Βιβλίο «Της γλώσσας ρόδι και ροδάνι, σελ. 24 – 27)

Οι εγκλίσεις του ρήματος

1. Διαβάζω και μαθαίνω.

- Εγκλίσεις λέγονται οι διάφορες μορφές που παίρνει το ρήμα για να φανερώσει αυτό που θέλει να εκφράσει κάποιος (το υποκείμενο). Οι εγκλίσεις είναι τρεις:

η οριστική, η υποτακτική και η προστακτική.

- **Η οριστική** φανερώνει αυτό που σημαίνει το ρήμα σαν κάτι βέβαιο και πραγματικό. Παίρνει άρνηση δε(ν). Η οριστική σχηματίζεται σε όλους τους χρόνους.

Για παράδειγμα: Το Σάββατο θα πάω μια εκδρομή. Δε μαγείρευε η μαμά.

(βέβαιο, πραγματικό).

- **Η υποτακτική** φανερώνει αυτό που σημαίνει το ρήμα σαν κάτι που θέλουμε ή περιμένουμε να γίνει.

Σχηματίζεται παίρνοντας ένα από τα μόρια: ας, να. Επίσης μπορεί να πάρει έναν από τους συνδέσμους: για να, όταν, αν, εάν, άμα, πριν κ.ά. Έχει τρεις χρόνους: ενεστώτα, αόριστο και παρακείμενο.

Για παράδειγμα: *Ας ξεκουραστούμε λίγο* (αυτό που θέλουμε να γίνει), *Ας περάσουμε* στο σαλόνι, (αυτό που θέλουμε να γίνει), *Θέλω να κοιμηθώ* (αυτό που θέλουμε να γίνει), *Αν έχεις χρόνο*, πέρνα από το σπίτι (αυτό που θέλουμε να γίνει), *Όταν φτάσω*, θα σου τηλεφωνήσω (αυτό που περιμένουμε να γίνει).

Παίρνει άρνηση να μη(ν).

Π.χ. Η μητέρα παρακάλεσε τα παιδιά να μη διασταυρώσουν βιαστικά (αυτό που θέλουμε να γίνει), Ο πατέρας αποφάσισε να μην πάμε φέτος ταξίδι το καλοκαίρι (αυτό που θέλουμε να γίνει), Η γιαγιά ζήτησε να μην ενοχλούμε με τις φωνές μας (αυτό που θέλουμε να γίνει).

- **Η προστακτική** φανερώνει αυτό που σημαίνει το ρήμα σαν προσταγή, επιθυμία, ευχή.

Π.χ. *Μπες γρήγορα στο αμάξι!* (διαταγή), *Άκουσέ με, σε παρακαλώ!* (επιθυμία),

Πήγαινε στο καλό! (ευχή), *Κοίταξέ με!* (προσταγή), *Βοήθησέ με, σε παρακαλώ!* (επιθυμία)

Έχει άρνηση μη(ν) ή να μη(ν). Δηλαδή, όταν θέλουμε να εκφράσουμε την προσταγή, την επιθυμία, την ευχή με αρνητική πρόταση, τότε χρησιμοποιούμε τους τύπους της υποτακτικής βάζοντας μπροστά το μη(ν) ή το να μη(ν).

Π.χ. *Μη φωνάζετε δυνατά!* (προσταγή), *Να μην πετάξεις τίποτα!* (προσταγή),

Μην κρυφτείτε στην ντουλάπα! (προσταγή)

Έχει μόνο β' ενικό και β' πληθυντικό πρόσωπο. Π.χ. *Παίξε, παίζετε, παίξε, παίξτε*

Έχει μόνο δύο χρόνους: ενεστώτα και αόριστο. Π.χ. *Παίξε, παίζετε* (Ενεστώτας)

Παίξε, παίξτε (Αόριστος)

1. Να βάλεις τα ρήματα που βρίσκονται στο παρακάτω πλαίσιο στη σωστή στήλη.

διαβάζει, φύγε, να έρχεσαι, κοιμήσου, ποτίζεις, πάψε, μην ξεχάσεις, όταν ακούσεις,
 δε στέκονται, θυμήθηκα, ας φάμε, να μη μιλήσεις, θα ήθελα να μην κάνεις ερωτήσεις,
 μην κάνεις ερωτήσεις, να μην κάνεις ερωτήσεις, κάνε ερωτήσεις, να κάνεις ερωτήσεις

<u>Οριστική</u>	<u>Υποτακτική</u>	<u>Προστακτική</u>
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα με τα ρήματα που σου δίνονται, όπως το παράδειγμα.

Οριστική	Υποτακτική		Προστακτική	
	Ενεστώτας	Αόριστος	Ενεστώτας	Αόριστος
στρώνω	να στρώνεις να στρώνετε	να στρώσεις να στρώσετε	στρώνε στρώνετε	στρώσε στρώστε
γράφω
διαβάζω
ντύνω

3. Να γράψεις σε ποια έγκλιση βρίσκονται τα ρήματα των προτάσεων.

α) Μάζεψε τα ρούχα σου, Μηνά. (.....)

β) Ο Γιώργος έπλυνε το αυτοκίνητό του. (.....)

γ) Να ποτίζετε τα λουλούδια κάθε Δευτέρα. (.....)

δ) Ας κάνουμε την προσευχή μας. (.....)

ε) Να ακούεις, όταν σου μιλώ. (.....), (.....)

στ) Αν διαβάσεις γρήγορα, θα σε πάρω στο πάρκο.

(.....), (.....)

ζ) Μην πετάτε τα ρούχα σας στο πάτωμα, για να μη θυμώσει η μητέρα.

(.....), (.....)

η) Ο παππούς είχε καθυστερήσει κι έτσι όλοι τον περίμεναν.

(.....), (.....)

θ) Δεν τρώτε αργά το φαγητό σας και θα σας σταθεί. (.....), (.....)

ι) Να μη γράφετε βιαστικά, αλλά να ξαναδιαβάσετε αυτά που γράφετε. Έτσι δε θα κάνετε λάθη.

(.....), (.....), (.....)

κ) Να μην καπνίζετε σε κλειστούς χώρους. Παρακαλώ να μην ξανακαπνίσετε, και να σέβεστε τους γύρω σας.

(.....), (.....), (.....)

λ) Να παρακολουθείτε το μάθημα για να μη χρειάζεται να επαναλαμβάνουμε τα ίδια πράγματα.

(.....), (.....), (.....)

μ) Μην τρώτε λαίμαργα. Δεν είναι καθόλου ευγενικό. Να θυμάστε πάντοτε τους καλούς σας τρόπους.

(.....), (.....), (.....)

ν) Ο γιατρός εισηγήθηκε στον Μαρίνο να τρώει πολλά φρούτα με φυτικές ίνες για την καλή λειτουργία του εντέρου. (.....)

ξ) Η αεροσυνοδός συμβούλεψε τον επιβάτη να μη μετακινηθεί από τη θέση του. (.....)

ο) Να μη μετακινηθείτε από τη θέση σας ενόσω το φωτεινό σήμα ανάβει. (.....)

π) Τα παιδιά αποφάσισαν να μην πάνε εκδρομή αύριο. (.....), (.....)

Όνομα: